

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Distinct. XLI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

*Rom. 9. c.**Lib. 1. to 4.**quest. 2. l.**1. post modū.**Rom. 11. d.*

stolus ait, Cuius vult miseretur Deus, & quem vult indurat: misericordiam appellans prædestinationem, & præcipue prædestinationis effectum, id est, gratiæ appositionem, obdurationem vero, gratiæ priuationem. Non enim, vt ait Aug. ad Simpli. intelligendum est, quod Deus ita induret, quasi quenquam peccare cogat: sed tamen quibusdam peccatoribus misericordiam iustificationis suæ non largitur, & ob hoc eos indurare dicitur, quia non eorum miseretur quibus gratiam non præbendam esse æquitate occultissimā, & ab humanis sensibus remotissimā, iudicat: quam non aperit, sed miratur Apost. dicens, O altitudo diuitiarum sapientiæ & scientiæ Dei.

UTRUM ALIQUOD SIT MERITUM
obdurationis & misericordiæ.

DISTINCT. XLI.

SI autem quærimus meritum obdurationis & misericordiæ. Obdurationis meritum inuenimus, misericordiæ autem meritum non inuenimus: quia nullum est misericordiæ meritum ne gratia euacuetur, si non gratis donetur, sed meritis redditur: miseretur itaque secundum gratiam, quæ gratis datur: obdurat autem secundum iudicium, quod meritis redditur: vnde datur intelligi vt sicut reprobatio Dei est nolle misereri: ita obduratio Dei sit non misereri: vt non ab illo irrogetur aliquid quo sit homo deterior: sed tantum quo sit melior non erogetur. Ex his aperte ostenditur quid misericordiæ, quid obdurationem intellexerit Apostolus, & quia misericordia nullum aduocat meritum, obduratio vero non est sine merito & misericordiæ verbo. Hic accipitur prædestinatio, & præcipue prædestinationis effectus: obdurationis vero non ipsa Dei æterna reprobatio, quia eius nullum est meritum, sed gratiæ subtractio, quæ quodammodo est reprobatio.

*Ex Aug. in**rom. 4. l. ad**5. n. p. l. c. 1.**rom. 9. c.*

probationis effectus. Accipitur tamē aliquando reprobatio pro obduratione, sicut & prædestinatio pro suo affectu, cui est gratia appositā. Gratia n. quæ apponitur, effectus est prædestinationis. Cum ergo gratiæ quæ apponitur homini ad iustificationē, nulla sunt merita, multo minus & ipse prædestinationis, qua ab æterno elegit Deus quos voluit, aliqua possunt existere merita, Ita nec reprobationis, qua ab æterno quosdam præsciuit futu-
Malac. 3. ̄

Opinio quorundam, in qua fuit aliquando Augustinus, sed postea retractavit.

B
 Opinati sunt tamen quidam Deum ideo elegisse Iacob, quia talem futurum præsciuit, qui in eum crederet, & ei seruiret: quod aliquando Aug. sensisse dicit in libr. retract. vbi aperte ostendit, quod si propter futura merita electus esset, iam non ex gratia esset electio. Non ergo ideo electus est a Deo, quia talis futurus erat, sed ex tali electione talis est factus: ita dicens. Disputans ergo quid elegerit Deus in nondum nato, qui dixit seruiturum esse maiorem, & quid in eodem maiore similiter nondum nato reprobauerit: ad hoc perduxit ratiocinationem, ut dicerem. Non ergo elegit Deus opera cuiusquam in præsciencia, quæ ipse daturus est, sed fidem elegit in præsciencia: & quem sibi crediturum esse præsciuit, ipsum elegit cui spiritum sanctum daret, ut bona operando, etiam æternam vitam consequeretur. Ecce hic aperte dicit non propter opera eum elegisse, sed propter fidem qua eum prævidit crediturum. Sed
Loco retractationum prædicto.

quia & in fide meritum est, sicuti & in operibus, hoc retractavit dicens, Nondum diligentius quæsieram, nec adhuc inueneram qualis sit electio gratiæ, de qua

Q dicit

dicit Apost. Reliquie per electionem gratiæ salu-
 sent: quæ utique non est ex gratia, si ex merito
 procedit: ut iam quod datur nõ secundũ gratiã, sed
 secundũ debitum reddatur potius meritis, quã
 donetur: perindẽ quod continue dixi: Dicit enim
 idem Apost. Idem Deus qui operatur omnia in o-
 mnibus, nunquã autem dictum est, Deus credit o-
 mnia in omnibus. Ac deinde subiunxit: Quod er-
 go credimus, nostrum est: quod vero bonum opera-
 mur, illius est, qui creditibus dat spiritum sanctũ
 sed hoc pfecto non dicerẽ, si scirẽ etiam ipsam fi-
 dẽ inter Dei munera reperiri, quæ dantur in eodẽ
 spiritu. Vtrunq; ergo nostrum est, ppter arbitriũ
 voluntatis, & utrunq; datum est per spiritum fi-
 dei & charitatis. Et quod paulo post dixi: Nostrum nõ
 est credere & velle, illius autẽ dare credentib; &
 volentibus facultatem bene operãdi per spiritum
 S. p quem charitas Dei diffunditur in cordibus ho-
 stris: verum est quidẽ, sed eadem regula est. Et v-
 trunq; ipsius est, quia ipse pparat voluntatem,
 & utrunque nostrum, quia non fit nisi volentib;
 nobis: ergo & meritum fidei misericordia Dei ve-
 nit. Non ergo propter fidem vel aliqua merita
 elegit Deus aliquos ab æterno, vel apposuit gra-
 tiam iustificationis in tempore, sed gratuita boni-
 tate sua elegit, ut boni essent. Vnde August. in lib.
 de pædest. sanctorum: Non quia futuros nos ta-
 les esse pæsciuit, ideo elegit, sed ut essemus tales
 per ipsam electionem gratiæ suæ, qua gratificavit
 nos in dilecto filio suo.

Rom. II. A

Ad Rom.

August. ad
 principium
 ca. 19. 20. 7.

Post mediũ
 quæst. 68. in
 20. 4.

Hic videtur contrarium quod alibi ait Aug. C
 His tamen aduersari videtur quod dicit Aug.
 lib. 83. quæst. Cui vult, inquit, miseretur Deus, &
 quẽ vult indurat: sed hæc voluntas Dei iniusta es-
 se nõ põt: venit n. de occultissimis meritis: quia & i-
 pfi peccatores cum propter generale peccatum v-
 nã in a sã fecerunt, tamẽ nõnulla inter eos est di-
 uer-

meritas, Præcedit ergo aliquid in peccatorib⁹ quo
quâuis nõdum sint iustificati, digni efficiantur iu-
stificatione. Et itē præcedit in aliis peccatoribus,
quo digni sũt obtusione. Ecce hic videtur Aug. di-
cere, q̄ & ipsa Dei voluntas, qua alios elegit, alios
reprobat, ex meritis proueniat, sed occultissimis,
i. quod pro meritis alios voluerit eligere, alios re-
probare: & q̄ pro meritis aliis apponitur gratia iu-
stificationis, aliis nõ, unde obtunduntur. Sed quid
intelligere voluerit, ignoratur: nisi forte hoc dica-
tur intellexisse, q̄ supra diximus eum retractasse.
Nam ibidē quædam alia cõtinuè subdit, quæ in l.
1. retract. aperte tractat: quod vtrunq; legenti pa-
tebit. Veruntamē verisimile est in præmissis etiã
hoc retractasse. Quidã tamē ex eo sēsu accipiunt
fore dictum, non q̄a aliquis prædestinetur p̄ me-
ritis, vel iustificationis gratiam mereatur, sed q̄a
aliqui non adeo mali sunt, vt mereantur sibi gra-
tiam nõ impartiri. Nullus n. Dei gratiam mereri
põt per quam iustificatur: potest tamen mereri vt
nõ apponatur, vt penitus abiiciatur. Et quidē ali-
qui in tãtum profundum iniquitatis deuenerũt,
vt hoc mereantur, vt hoc digni sint: alii vero ita vi-
uunt, vt etsi nõ mereantur gratiam iustificationis,
nõ tamen mereantur omnino repellì, & gratiam
sibi subtrahi. Ideoque dixit in quibusdã peccato-
rib⁹ præcedere q̄ digni sint iustificatiõe, & in aliis
quo digni sint obtusione: sed hoc triuolum est.

*Opinio quorundam falsa de occultis Dei differen-
tium carnaliter.*

Multi vero de isto profundo quærētes reddere
rationē, atq; secundũ cõiecturas cordis sui inscri-
tabilē altitudinē iudiciorũ Dei cogitare conantes
in fabulas vanitatis abierunt, dicentes, q̄ animæ
sursũ in celo peccat, & secundũ peccata sua ad cor-
pora p̄ meritis diriguntur, & dignis sibi quasi car-
cerib. includuntur: serũt hi tales post cogitatiões:

Q 2 suas

D Aug. de ver-
bis Apostoli
post medium
serm. 7. in to.
10.
Ibidē paulo
inferius.

suas & volentes disputare de Dei profundo, ve-
 runt in profundum, dicentes animas in caelo an-
 conuersatas, & ibi aliquid boni vel mali egisse,
 p̄ meritis ad corpora terrena detrusas esse: hoc
 tē respuit Catholica fides propter euidentē Apo-
 stoli sententiam qua ait: Cum nōdum nati essem
 aut aliquid boni vel mali egissent, &c. Melior e-
 ergo fidelis ignorantia, quam temeraria scientia.
 Elegit ergo eos quos voluit gratuita misericor-
 dia, non quia fideles futuri erant, sed vt fideles e-
 sent: eisq; gratiam dedit: nō quia fideles erant, se-
 vt fierēt, ait n. Apost. Misericordiā consecut^{us} sum
 vt fidelis essem: non ait, quia fidelis eram. Datur
 quidem & fidei, sed data est etiam prius vt esset
 fidelis. Ita etiam reprobauit quos voluit, non pro-
 pter futura merita quae praeuideret, veritate ta-
 men rectissima, & à nostris sensibus remota.

*Aug. in li.
 retract. 1.
 Cap. 23. ad
 finem.*

Questio.

Sed quaeritur: Vtrum sicut dicitur elegisse quos-
 dam vt boni fierent & fideles, ita etiam concedi
 debeat reprobasse quosdam vt mali essent & infi-
 deles, & obdurare vt peccent: quod nullaten^{us} co-
 cedi oportet. Non enim reprobatio ita est causa
 mali, sicut praedestinatio est causa boni: neq; ob-
 duratio ita facit hominem malum, quemadmo-
 dum misericordia facit bonum.

Responsio.

An ea quae semel scit Deus vel praescit, semper sciat & praesciat, & semper scierit vel praescierit.

Præterea considerari oportet, vtrum ea omnia
 quae semel scit vel praescit Deus, semper sciat & scie-
 rit, ac praesciat & praescierit, an olim scierit vel praescierit,
 quod modo non scit vel praescit. De praescien-
 tia primo respondemus, dicentes: multa eum
 praescisse quae modo non praescit: cum enim eius
 praescientia nō sit nisi de futuris, ex quo illa quae futu-
 ra erant praesentia sunt vel praeteriunt, sub Dei praescien-
 tia esse desinunt, sub scientia vero semper sunt.

Præ-

Præsciuit ergo De⁹ omnia ab æterno quæ futura erant, neq; præscire desinit, nisi cum futura esse desinunt. Neque cum præscire desinit aliqua quæ ante præsciebat, minus ea noscit quam ante cognoscebat. Non enim dicitur ex defectu scientiæ Dei quod aliqua præscierit aliquando, quæ modo non præsciat, sed ex ratione verbi quod est præscientia: Præscire enim est ante scire aliquid, quam fiat. Ideoq; non potest dici Deus præscire, nisi ea quæ futura sunt.

Hic de scientia, dicens Deum semper scire quæ semel scit.

DE scientia autē aliter dicim⁹. Scit n. De⁹ semper omnia quæ aliquādo scit: omnem enim scientiam quæ aliquando habet, semper habuit, & habet, & habebit. Ad hoc autē opponitur ita, Olim sciuit hunc hominē nasciturum qui nat⁹ est, modo non scit eum nasciturū: sciuit ergo aliquid quæ modo non scit. Item, sciuit mundū esse creandum modo non scit eū esse creandum: aliquid ergo sciuit quod modo non scit: & alia huiusmodi infinita dici possunt. Sed ad hoc dicimus quæ idem de natiuitate huius nominis, & mundi creatione, nunc etiā *Solutio.* scit, quæ sciebat antequam fierent, licet tunc & nūc hanc scientiā eius diuersis exprimi verbis oportet. Nam quod futurum erat, nunc præteritū est. Ideo quæ verba cōmutanda sunt ad ipsum designandū. Sicut diuersis tēporibus loquētes, eandem diem modo per hoc aduerbium eras designamus, dum adhuc futura est: modo per hodie dum præsens est, modo per heri, dū præterita est. Itaq; antequam crearetur mund⁹, sciebat De⁹ hunc creandū: post quæ creatus est, scit eū creatum: nec est hoc scire diuersa, sed omnino idē de creatione mundi. Sicut antiqui patres crediderunt Christum nasciturum & moriturū, nos autē credim⁹ eum natū & mortuum, nec tamē diuersa credim⁹ nos & illi, sed eandem.

Q 3

dem.

dem. Tempora enim, vt ait Aug. varia sunt, & loquatur
deo verba sunt mutata non fides. Indubitantes di-
ergo teneamus Deum semper omnia scire, quæ hoc po-
liquando sefit.

DE OMNIPOTENTIA DEI, VBI PRIMUM
CONSIDERATUR QUARE DICATUR
omnipotens.

DISTINCT. XLII.

*De potentia
Dei in com-
paratione
ad possibilis
quæ possit.*

*Quest. 97.
ad princip.*

NVNC de omnipotentia Dei agendum est, vbi
prima consideratio occurrit, quomodo vere
Deus dicatur omnipotens: an quia omnia possit,
an tantum quia ea possit quæ vult. Quod n. Deus
omnia possit, pluribus authoritatibus compro-
batur. Ait enim Augustinus in libr. quæst. vtee-
ris ac nouæ legis: Omnia quidem potest Deus, sed
non facit, nisi quod cõuenit veritati eius & iusti-
tiæ. Idem in eod. Potuit Deus cuncta facere simul,
sed ratio prohibuit, id est, voluntas. Rationem
nempe ibi voluntatem Dei appellauit, quia Dei
voluntas rationalis est & æquissima. Fatendum
est ergo Deum omnia posse.

*Quomodo dicatur Deus omnia posse cum nos multa
possimus, quæ ipse non potest.*

Responsio.

SED queritur quomodo omnia posse dicatur, cū
nos quædam possumus quæ ipse non pōt. Nō po-
test n. ambulare, loqui, & huiusmodi, quæ à natu-
ra diuinitatis sunt penit⁹ aliena, cum horum in-
strumēta nullatenus habere queat incorporea &
simplex substātia. Quib⁹ respōdendum arbitror,
quod huiusmodi actiones, ambulatio scil. & locu-
tio, & huiusmodi, à Dei potentia alienæ non sunt,
sed ad ipsam pertinent. Licet n. huiusmodi actio-
nes in se De⁹ habere non possit, non n. pōt ambu-
lare vel loqui & huiusmodi, eas tamen in creatu-
ris potest operari, facit n. vt homo ambulet, &
loqua-